

2. Кушнір А.О. Сутність і структура поняття «естетики вчинку» у контексті підготовки майбутніх фахівців агропромислової галузі/ А.О. Кушнір // Науковий вісник НУБіП України. – 2015.– Вип.208. – Ч.1. – С. 274 – 285. – (Серія «Педагогіка. Психологія. Філософія»).

3. Панченко В.І. Етика. Естетика: навч. посіб./ В.І. Панченко– К.: «Центр учбової літератури», 2014. - 432 с.

4. Шинкарук В.Д. Теорія та історія соціального виховання в зарубіжних країнах/ В.Д. Шинкарук, Р.В. Сопівник, І.В. Сопівник – К.: «Компринт», 2015. – 236 с.

REFERENCES

1. Kiyashchenko N. I. Heroicheskoye kak kategoriya estetiku /N.I. Kiyashchenko. –M., 1965. – 341 s.

2. Kushnir A. A. Sutnist' i struktura ponyattya «estetyky vchynku» u konteksti pidkhotovku fahivsviv agropromyslovoi galuzi/ A. A. Kushnir // Naukovyi visnyk NUBiP Ukrainy. – 2015.– Vyp. 208. – Ch. 1. – S. 274 – 285. – (Seriya «Pedagogika. Psykholohiya. Filosofiya»).

3. Panchenko V. I. Etyka. Estetyka: navch. pos./ V. I. Panchenko– K.: «Centr uchbovoyi literatury», 2014. - 432 s.

4. Shynkaruk V. D. Teoriya ta istoriya sochial'nogo vyhovannja v zarubizhnyh krainah / V.D.Shykaruk, R.V.Sopivnic, I.V.Sopivnic – K.: «Comprint», 2015. – 236s.

THE NATURE AND STRUCTURE OF THE CONCEPT OF "HEROIC DEED"

A. KUSHNIR, postgraduate of the Department of pedagogy of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

Summary. The article analyzes the essence and structure of the heroic deed. The characterization of its elements with the moral and aesthetic point of view and the main provisions of the heroic.

Key words: *heroism, hero, heroic ideal, a heroic deed, heroic act*

УДК 378. 147:502

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ЕТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ЛІКАРЯ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ

В. А. ЛАШКУЛ, викладач кафедри англійської філології Національного університету біоресурсів і природокористування України

Анотація. Методи навчання та їх правильний вибір є однією з найважливіших проблем навчального процесу. Саме від їх ефективності, за будь-яких інших умов і факторів, залежить і кількість, і якість одержуваних студентами знань, навичок та вмінь. Отже, розробка методики та експериментальна перевірка її ефективності є важливою при реалізації поставлених завдань з формування професійно-етичної компетентності у майбутніх лікарів ветеринарної медицини.

Ключові слова: *метод, навчання, знання, якості, етичні норми, формування, правила поведінки, рольова гра, дискусія, метод кейсу.*

© В. А. Лашкул, 2015

Аннотация. Методы обучения и их правильный выбор являются важнейшей проблемой учебного процесса. Именно от их эффективности, при любых других условиях и факторах, зависит и количество, и качество получаемых студентами знаний, навыков и умений. Итак, разработка методики и экспериментальная проверка ее эффективности есть важной в реализации поставленных задач по формированию профессионально-этической компетентности у будущих врачей ветеринарной медицины.

Ключевые слова: метод, обучение, знания, качества, этические нормы, формирование, правила поведения, ролевая игра, дискуссия, метод кейса

Постановка проблемы. Професійно-етична компетентність (ПЕК) лікаря ветеринарної медицини є невід'ємною складовою кваліфікованого та інтелектуального фахівця. Сформованість даної компетентності визначається наявністю важливих професійно-етичних якостей та знань а також сукупністю етичних норм поведінки й умінь свідомого застосування їх у ветеринарній практиці з метою розв'язання етичних дилем. Це є вимогою сьогодення і сучасного ринку праці, а отже гарантією становлення студента як професіонала і успішного виконання ним у майбутньому своїх професійних обов'язків.

Формування професійно-етичної компетентності майбутніх лікарів ветеринарної медицини є процесом, який потребує розробки відповідних організаційно-методичних підходів, для виконання поставлених завдань.

Метод (від грец. *μέθοδος* – «шлях через») (англ. *method*, нім. *Methode* f) – систематизована сукупність кроків, які потрібно здійснити для виконання певної задачі чи досягнення мети. Поняття тотожне алгоритму діяльності чи технологічного процесу. Отже метод означає спосіб досягнення мети та певним чином упорядковану діяльність [5].

Методом навчання називають спосіб упорядкованої взаємозалежної діяльності викладача і студентів у справі, що спрямована на вирішення завдань освіти, виховання і розвитку у процесі навчання. Метод навчання характеризують три ознаки: мета навчання, спосіб засвоєння, характер взаємодії суб'єктів навчання.

Аналіз останніх джерел і публікацій. З огляду на важливість вирішення означеної проблеми актуальними є праці багатьох науковців. Зокрема термін «метод навчання» науковці трактують по-різному. Дехто усвідомлює його як спосіб передачі іншим знань Д. І. Тихомиров [7], а окремі відносять до нього взагалі всі способи, прийоми та дії педагога К. В. Єльніцький [2].

Інші розглядають метод навчання як сукупність координованих прийомів викладання С. Ананьєв [1] тощо. Деякі науковці В. Ф. Паламарчук [144, с.36-40], В. М. Шепель [8] та ін. визначають педагогічну технологію як метод, прийом чи засіб навчання, як процесуальну складову дидактичної системи.

Отже між науковцями існує суперечність у трактуванні даного поняття.

Слід зазначити, що методи навчання та їх правильний вибір є найважливішою проблемою навчального процесу. Саме від їх ефективності, за будь-яких інших умов і факторів, залежить і кількість, і якість одержуваних студентами знань, навичок та вмінь.

Виклад основного матеріалу. Розробка відповідної методики та експериментальна перевірка її ефективності є важливим завданням щодо реалізації поставлених завдань. Важливу роль в формуванні професійно-етичної

компетентності майбутніх лікарів ветеринарної медицини відігравали інтерактивні методи (від англ. *inter* – між і *act* – діяти). Завдяки інтерактивним методам підвищується рівень свідомого засвоєння матеріалу, збільшується активність позиції студентів у формуванні знань, вмінь та навичок, збільшується інтерес до навчального матеріалу, реалізується діалогічність навчання, під час якого відбувається взаємодія між студентами та викладачем на основі рівноправності. Дослідники О.І.Пометун та Л.В.Пироженко поділили інтерактивні методи на чотири групи: парне навчання, фронтальне навчання, рольова гра, дискусія [6].

Для реалізації парного навчання перед невеликою групою студентів ставилося завдання практичного або теоретичного характеру (наприклад, надання медичної допомоги хворій тварині або розв'язання етичної дилеми, пов'язаної з конфліктною ситуацією, що виникла між ветеринаром та клієнтом). Такий вид діяльності вимагає від студентів вміння обговорити ситуацію, прийняти рішення та реалізувати спільно прийнятий план.

Під час фронтального навчання студенти обговорюють етичну дилему всією групою, висловлюють свою позицію та обирають один варіант розв'язання проблеми із багатьох запропонованих, зваживши всі переваги та недоліки. У своїй роботі найбільшу увагу ми приділили рольовій грі, яка вимагає від студентів залучення творчих сил для розв'язання проблемної ситуації. Учасники гри діють у рамках обраних ролей, самі обирають проблемну ситуацію і шукають шляхи її розв'язання і дискусії де студентам пропонувалося проблемне питання, яке обговорювалося з вимогою максимально використувати аргументацію та обґрунтування своєї думки. Така форма навчання сприяє формуванню у студентів критичного мислення, спроможності відстоювати власну думку та поглибленню знань з певної проблеми.

До важливих методів слід також віднести Метод кейсу, який був розроблений ще у 1924 році у Гарвардській школі бізнесу, але вже незадовго після створення став застосовуватися у галузі права і медицини. На сьогодні цей метод розуміють як метод навчання, коли студенти і викладач беруть безпосередню участь в обговоренні ділових чи ситуативних задач. Роль викладача при застосуванні метода кейса полягає у ретельному доборі відповідного матеріалу, а студенти мають розв'язати поставлену проблему і одержати реакцію інших студентів та викладача на свої дії. Роль викладача при цьому полягає у допомозі студентам у розв'язанні дилеми. Він може сперечатися чи дискутувати з ними, але жодним чином не нав'язувати своєї точки зору [3, с. 143].

У кейсах доречно розглядати конкретні ситуації які трапляються під час професійної діяльності лікаря ветеринарної медицини. Це такі практичні задачі як:

- Are animals raised in confinement happy in confinement? (Чи є тварини, які утримуються в неволі – щасливими)?
- The ethics of killing healthy animals. (Дотримання етичних норм при «присипанні» здорових тварин).
- Finding animals for continuing education. (Використання тварин у навчальних цілях).
- Partner's misdiagnosis. (Невірний поставлений діагноз колегою по роботі).
- Farmer using illegal growth promotant. (Використання фермером недозволених стимуляторів росту) [4].

Також при формуванні професійно-етичної компетентності активно використовувався тренінг. Тренінг є системою спеціально організованих взаємодій між тренером та учасниками або безпосередньо між учасниками. Це один із найефективніших методів активізації особистісних та професійних вмінь. Він надає можливість розвивати комунікативні навички і закріплювати результати, здобуті на теоретичних заняттях.

У нашій системі організаційно-методичних прийомів інтерактивний тренінг мав лекційно-семінарську форму. Під час його проведення використовувалися такі технічні засоби як дошка, проектор, комп'ютер. До тем тренінгу виносилися такі проблемні питання, як: «Етика та сучасна мораль», «Етика та технічний прогрес», «Етика та конкуренція», «Методи розв'язування етичних дилем», «Етика та боротьба за клієнта». Під час тренінгу студенти отримували базову теоретичну інформацію, яку після прослуховування необхідно було відтворити усно за ключовими фразами / планом, записаними викладачем (тренером) на дошці або картинками, відображеними на дошці через проектор. Далі репрезентувалася проблемна ситуація з реальної ветеринарної практики, розв'язання якої студенти намагалися спрогнозувати. Після цього тренер повідомляв «правильну» відповідь. Потім студентам пропонувалося скласти та розіграти ситуацію на подібну проблемну тематику. Найкращі інсценування записувалися на відео і в подальшому використовувалися з навчальною метою. Також слід наголосити і на інших важливих методичних прийомах з формування ПЕК.

Це і залучення студентів до таких різноманітних видів діяльності, як опрацювання спеціальної літератури, робота у мережі Інтернет, виступи з доповідями на задану тематику, здійснення шефства над тваринами ферми університету, зустрічі з успішними ветеринарами, науковцями, юристами з досвідом тлумачення законів про ветеринарну дисципліну, екскурсії до ветеринарних клінік та ферм, відвідування виставок, тощо.

Під час цих заходів студентам пояснювалася необхідність діяти у правовому полі та відповідно до етичних норм обраної професії, здобувати якісну освіту, бути готовими виконувати свої професійні обов'язки по закінченні навчального закладу. Обрані організаційно-методичні прийоми, щодо проведення занять дозволяли одночасно формувати компоненти професійно-етичної компетентності лікаря ветеринарної медицини – когнітивно-фаховий; рефлексивно-комунікативний; ціннісно-моральний.

У процесі формування ціннісно-морального компоненту стимулювався інтерес до потреби діяти відповідно до морально-етичних норм. Для формування когнітивно-фахового компоненту студенти були залучені до активної пізнавальної діяльності в межах обраного напрямку навчання.

Методи діалогу та бесіди активно розвивали комунікативні навички студентів, уміння відстоювати свою позицію на основі норм законодавства та етичних принципів, досягати компромісного рішення та володіти культурою етичного спілкування. Кейси, ділові гри, тренінги сприяли розв'язанню завдань з формування рефлексивно-комунікативного компоненту. Як показало дослідження, ігрова діяльність надала студентам можливість реалізувати систему етичних знань та вмінь і посприяла виробленню навичок, що виявилось в умінні знаходити оригінальні способи розв'язання етичних дилем та уникнення конфліктних ситуацій. Отже експериментальне дослідження здійснювалося шляхом паралельної реалізації вищеописаних методично-організаційних прийомів.

Висновки. Аналіз динаміки змін проведеного експериментального дослідження дозволив зробити такі висновки.

Позитивні зміни сформованості професійно-етичної компетентності відбулись у студентів з рецептивно-продуктивним (низьким) рівнем зазначеної компетентності. Вони перебороли психологічних бар'єр спілкування, відсутність критичного мислення, пасивності у висловлюванні своєї позиції. Однак вони не завжди виявляли активність та включались в обговоренні тієї чи іншої етичної проблеми.

Студенти із репродуктивним (середнім) та конструктивно-варіативним (достатнім) рівнем сформованості професійно - етичної компетентності почали легше орієнтуватися в різних ситуаціях етичного характеру та брати більш активну участь в їхньому розв'язанні. Рівень сформованості когнітивно-фахового та ціннісно-морального компоненту наблизився у таких студентів до творчого (високого рівня). Однак стосовно рефлексивно-комунікативного компоненту то тут мали місце незначні зміни. Студенти середнього рівня не завжди могли розв'язати конфліктну ситуацію з етичної точки зору. Виявилися труднощі із застосуванням теоретичних знань на практиці. Не було прагнення до етичної діяльності.

У студентів з високим рівнем сформованості професійно-етичної компетентності виявлявся стійкий інтерес до етичної діяльності; дотримання законів та етичних норм професії ветеринарного лікаря; уміння логічно обґрунтовувати свою позицію і обирати найоптимальніший варіант розв'язання етичної дилеми; виявляти комунікативні навички під час ведення дискусії.

Перспективи подальших досліджень. Проведене дослідження не вичерпує усіх аспектів розв'язання проблеми формування професійно-етичної компетентності у майбутніх ветеринарів, тому перспективами подальших досліджень можуть бути: розробка методичного інструментарію для формування зазначеної компетентності у майбутніх ветеринарів з різними рівнями сформованості ПЕК, особливо це актуально для студентів із низьким рівнем; посилення міжпредметних зв'язків у ході професійної підготовки студентів з метою покращення рівня сформованості зазначеної компетентності; більш глибоке вивчення зарубіжного досвіду, оскільки у вітчизняній науково-педагогічній літературі ця проблема ще не набула широкого висвітлення.

Література

1. Ананьев Б. Г. О проблемах современного человекознания / Борис Герасимович Ананьев. – Спб.: Издательский дом «Питер», 2001. – 253 с.
2. Ельницкий К. В. Общая педагогика / Константин Васильевич Ельницкий – Спб.: Типогр. и хромолитогр. А. Трапшеля, 1885. – 368 с.
3. Курлянд З. Н., Осипова Т. Ю., Гурін Р. С., Бартенева І. О., Богданова І. М. Теорія і методика професійної освіти: навч. посіб. / Зинаида Наумовна Курлянд [та ін.]; за ред. З. Н. Курлянд. – К. : Знання, 2012. – 390 с.
4. Лашкул В. А. Методичні рекомендації для роботи у студентському науковому гуртку «Формування професійно-етичної компетентності у студентів напрямку підготовки «Ветеринарна медицина» («Professional – ethical competence formation of the future veterinarians») В. А. Лашкул – К.: ВЦ НУБІП України, 2013 – 64 с.
5. Метод – Вікіпедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/>

6. Пометун О. І., Пироженко Л. В. Сучасний урок : Інтерактивні технології навчання: науково-методичний посібник / Олена Іванівна Пометун, Лідія Володимирівна Пироженко; за заг. ред. О. І. Пометун. – К.: А.С.К., 2004. – 192 с.

7. Тихомиров Д. И. Чему и как учить на уроках родного языка в начальной школе [Текст]: Руководство для учителей подготовительной и народной школы /составил Д. И. Тихомиров. – 13-е изд. – М.: Типог. К. Л. Меньшова, 1911. – 362 с.

8. Шепель В. М. Особенности педагогической технологии / Виктор Максимо-вич Шепель. – М.: ЮНИТИ, 1994. – 194 с.

REFERENCES

1. Anan'ev B. N. O problemakh sovremennoho chelovekoznaniiia / Boris Herasimovich Anan'ev. – Spb.: Izdatelskii dom «Piter», 2001. – 253 s.

2. Elnitskii K. V. Obshchaia pedahohika / Konstantin Vasylevich Elnytskii – Spb.: Tipogr. i khromolitohr. A. Trapshelia, 1885. – 368 s.

3. Kurliand Z. N., Osypova T. Yu., Hurin R. S., Bartienieva I. O., Bohdanova I. M. Teoriia i metodyka profesiinoi osvity: navch. posib. / Zynayda Naumovna Kurliand [ta in.]; za red. Z. N. Kurliand. – K. : Znannia, 2012. – 390 s.

4. Lashkul V. A. Metodychni rekomendatsii dlia roboty u studentskomu naukovomu hurtku «Formuvannia profesiino-etychnoi kompetentnosti u studentiv napriamku pidhotovky «Veterynarna medytsyna» («Professional – ethical competence formation of the future veterinarians») V. A. Lashkul – K.: VTs NUBIP Ukrainy, 2013 – 64 s.

5. Metod – Wikipediia [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://uk.wikipedia.org/wiki/>

6. Пометун О. І., Пироженко Л. В. Сучасний урок : Інтерактивні технології навчання: науково-методичний посібник / Олена Іванівна Пометун, Лідія Володимирівна Пироженко; за заг. ред. О. І. Пометун. – К.: А.С.К., 2004. – 192 с.

7. Тихомиров Д. И. Чему и как учат на уроках родного языка в начальной школе [Текст]: Руководство для учителей подготовительной и народной школы / составил Д. И. Тихомиров. – 13-е изд. – М.: Типог. К. Л. Меньшова, 1911. – 362 с.

8. Shepel V. M. Osobennosti pedahohicheskoi tekhnolohii / Viktor Maksimovich Shepel. – M.: IUNITI, 1994. – 194 s.

CHARACTERISTIC OF THE METHODOLOGICAL APPROACHES TO THE PROFESSIONAL AND ETHICAL COMPETENCE FORMATION OF THE FUTURE VETERINARIAN DOCTORS

V. LASHKUL , lecturer of the Department of English Philology of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

***Summary.** Teaching methods and their correct choice is one of the most important problems of the educational process. From that depends the quantity and quality of the knowledge, skills and abilities that students gain during the study. Hence, the development of teaching methods and an experimental check of its efficiency is an important task of the professional and ethical competence formation of future veterinarians.*

***Keywords:** method, study, knowledge, quality, formation, ethical rules, roleplaying game, discussion, case method*